Odesszai interjú

Eltéphetetlen testvéri kötelékek

Konsztantyin Maszik, Ukrajna Kommunista Pártja odesszai területi bizottságának titkára válaszol az APN tudósítójának kérdéseire.

Kérdés: Odesszát és az odesszai területet szilárd baráti kötelékek fűzik Szegedhez és Csongrád megyéhez. Hogyan alakultak ki és fejlődtek ezek a kapcsolatok?

Válasz: Az odesszai városi tanács 1956-ban levelet kapott Szegedről baráti kapcsolatok létesítésére vonatkozó javaslattal. „Városunkban, amely a nagy Szovjetuniónak köszönheti felszabadítását, a dolgozók örömmel és bizalommal várják a szoros együttműködés megerősödését városaink között" — hangzott a levél. Az indítvány megfelelt az odesszaiak törekvéseinek és örömmel fogadták azt.

Az első küldöttség 1957. októberében utazott Odesszából Szegedre. Részt vett a Tisza-parti város felszabadulásának évfordulóján. Novemberben pedig a szegedi vendégek az odesszaiakkal együtt ünnepelték meg az Októberi Forradalom 40. évfordulóját.

Akkor fogadták egymást testvérül városaink. Ennek a barátságnak a gyökerei azonban az Októberi Forradalom és a polgárháború hősi esztendőibe nyúlnak vissza, amikor a magyar internacionalisták, köztük szegedi munkások és parasztok is az oroszországi dolgozókkal vállvetve védték meg a szovjethatalmat.

1944-ben pedig Magyarország déli részét és Szeged városát felszabadították a a szovjet alakulatok, amelyekben sok odesszai is volt.

Kérdés: Odessza és Szeged között több mint húszéves a barátság. Bizonyára gazdag tapasztalatok halmozódtak fel a testvéri kapcsolatokban?

Válasz: Természetesen. Ezekben az esztendőkben barátságunk nagy utat tett meg. A két város testvéri viszonya már nemcsak küldöttségcserében nyilvánul meg, noha a kapcsolatok erősítése szempontjából a személyes kontaktusok igen fontosak. A kölcsönös érintkezések, a Szovjetunió és Magyarország életével való mindenoldalú megismerkedés, dolgozóink ezreinek levelezése, a rokon termelőkollektívák közti verseny és tapasztalatcsere — mindez széles körű együttműködésünk vonásai közé tartozik.

Számos példa tanúskodik a két ország vállalatai között kialakult gyümölcsöző szakmai és alkotó kapcsolatokról. Így az odesszai kábelgyár munkásai és szakemberei hosszú évek óta kicserélik a termelők tökéletesítésében, az üzemek műszaki újjáalakításában és a termelési folyamatok megszervezésében szerzett munkatapasztalataikat magyar kollégáikkal. Nagyszerű hagyományok alakultak ki az odesszai műszaki szövetgyár és a szegedi textilkombinát kollektívái között, amelyek kicserélik élen járó munkamódszereiket, új termékfajtáikat, gépeiket.

Tevékenyen együttműködnek a felsőoktatási intézmények. Az orosz és magyar nyelvű munkaprogramok, amelyeket az odesszai és a szegedi pedagógiai főiskolák évente kicserélnek, előirányozzák az oktató-nevelő és a tudományos kutatómunka területén a progresszív módszerek közös felkutatását.

Széles körű kapcsolatok vannak az odesszai és a szegedi egyetem között. Csupán a legutóbbi öt esztendőben Odesszából 55 egyetemi munkatárs utazott előadások tartása, közös tudományos kutatások végzése és továbbképzés céljából Szegedre. 190 diákot küldtek ki ismerkedési jellegű termelési gyakorlatra. Az odesszai egyetem is ugyanannyi munkatársat és diákot fogadott.

A két egyetemen a tudományos kommunizmus tanszékek kutatásainak fő témája volt a dolgozók és a diákifjúság internacionalista és hazafias nevelésével kapcsolatos kérdések kidolgozása.

Fontos társadalompolitikai esemény volt Szegeden és a megyében az odesszai területtel való barátság hete, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója és Csongrád megye felszabadulásának 34. évfordulója alkalmából rendeztek meg. Nagy sikerrel zajlott le Odesszában is a barátság hete, amelyet a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 60. évfordulójára időzítettek.

Kérdés: Milyen intézkedéseket terveznek Odesszában a magyar testvérvárossal és testvérmegyével való kapcsolatok további bővítése céljából?

Válasz: A fő figyelmet a termelő kollektívák és szervezetek együttműködésének bővítésére, a kommunista és szocialista építés tapasztalatának kicserélésére, valamint arra fordítjuk, hogy a dolgozókat megismertessük az SZKP XXV. kongresszusán és az MSZMP XI. kongresszusán hozott határozatok teljesítésének állásával.

Nemrég ebből a célból a dolgozó kollektívák nagy delegációját küldtük Szegedre. Helyet kaptak benne a vállalatok szakemberei és élenjárói, az iparban, szállításban, építőiparban, mezőgazdaságban, a tudományos intézményekben dolgozó pártmunkások. Meglátogatták a szegedi rokonvállalatokat, megismerkedtek kollégáik munkatapasztalataival, hogy aztán odahaza felhasználják azokat. A szovjet küldöttség tagjai egyöntetűen kiemelték az ilyen utazások hasznos voltát, a meleg fogadtatást, amelyben részük volt, a magyar elvtársak készségét a szovjet kollégákkal való szoros kapcsolatok megteremtésére.

Az együttműködés jövő évi tervében szerepel a szakszervezeti és ifjúsági szervezetek közti kapcsolatok bővítése, sajtóanyagok, tévéprogramok és közös gyűjteményes kötetekben való publikálás céljából irodalmi alkotások cseréje, kiállítások magyar képzőművészek alkotásaiból Odesszában, szovjet művészek alkotásaiból pedig Szegeden, valamint egyéb rendezvények.

Odessza és Szeged, valamint a testvérmegyék között kialakult kapcsolatok részét képezik a kipróbált szovjet—magyar barátságnak. Minden erőfeszítésünket latba vetjük avégett, hogy szüntelenül erősítsük és bővítsük sokoldalú kontaktusainkat.

(APN)

Építi az ifjúság

Csehszlovákiában számos olyan jelentős gyár, ipartelep van, amely előtt ott a tábla: „Építette az ifjúság." Az első ilyen ifjúsági építkezés 1949-ben kezdődött, amikor Közép-Csehországban Klicava falunál duzzasztógátat létesítettek.

Azóta a fiatalok építettek kohászati kombinátot, vasútvonalat és hőerőművet is. Jelenleg a Csehszlovák Szocialista Ifjúsági Szövetség védnökségével a Prága melletti Melnikben épül az első csehszlovák 500 megawattos energiablokkal ellátott hőerőmű, az ország hatodik ötéves tervének legnagyobb beruházása. (Orbis—KS)

Műszaki segítség a „kicsinyeknek"

A Német Demokratikus Köztársaságban a világszerte ismert üzemóriások mellett igen sok kis-, illetve középüzem is működik a helyi iparban, a fa- és élelmiszer-feldolgozás a kultúrcikkeket gyártó ipar területén. Ezek megfelelő működéséhez, fejlesztéséhez is nélkülözhetetlen az új tudományos-műszaki eredmények meghonosítása. Ebben segítenek a „kicsinyeknek" — jó idősebb testvér módjára — a nagyüzemek, kutatóintézetek.

Együttműködési szerződések hosszú sora biztosítja e cél megvalósulását: a megyei gazdasági tanácsok egyetemekkel, kutatóintézetekkel karöltve irányítják a kisüzemek technikai fejlődését. Halle megyében például 28 ilyen üzemben létesítettek kis kutató-fejlesztő egységet. A hallei újítási-ésszerűsítési iroda technikumot hozott létre, és szerelt fel a legkorszerűbb eszközökkel a kisüzemek műszaki dolgozóinak továbbképzésére. A hallei jó tapasztalatok közkinccsé tételét szolgálja többek között az az állandó kiállítás, ahol a megye helyi iparának új termékeit mutatják be. Kiállítási katalógus, dokumentáció áll itt az érdeklődők rendelkezésére. Szervezett üzemlátogatások, tapasztalatcserék segítik az alkotó munka kiteljesedését, a gyártmányok továbbfejlesztését. (BUDAPRESS—PANORAMA)

Nem mindig az új a legjobb

Ha bárkit megkérnének, soroljon fel 15—20 versenyképes magyar terméket — vagy akár ötvenet is —, a kazánt senki sem említené. Kinek is jutna eszébe manapság, hogy egy gőzkazán az exportképes, a gazdaságosan előállítható, modern gyártmányok közé sorolható, hogy beilleszthető a termékszerkezet-váltás programjába.

Sokan a termékszerkezet korszerűsítésére gondolva valóban hajlamosak arra, hogy csakis teljesen új gépekre, műszerekre, eszközökre gondoljanak, tehát olyan gyártmányok előállítására, amelyeket eddig a hazai ipar még sohasem készített, sőt: szerte a világban mások sem nagyon. Ez azonban a versenyképesség kissé egyszerűsített és nem is helytálló értelmezése. Mintha valóban csak az lehetne versenyképes a világpiacon, ami egyedülálló vagy ritka, amikor pedig a versenyképességnek sokféle forrása létezik. Egy-egy termék például azzal is igen jól megállhatja a helyét más gyártmányokkal szemben, ha mindig kitűnő a minősége, vagy, ha az ára általában a legmagasabbak alatt helyezkedik el, mert gazdaságosabb az előállítása, mint a konkurrens cikkeké.

Különböző felmérések szerint is például jelenleg az iparban gyártott termékek körülbelül a 30—33 százalékát kell teljesen újra kicserélni, vagy végképp abbahagyni a gyártását. A gyártmányok 40 százaléka nem szorul cserére, ezeknél a versenyképesség növeléséhez elég lehet a gyors és hathatós felújítás, a részleges korszerűsítés is. A gond persze kétségkívül ezzel az utóbbi megoldással is több: valamit átalakítani, átszerkeszteni legtöbbször nagyobb fáradságba kerülhet, mint eltörölni azt, ami eddig volt, és tiszta lappal indulni. Csakhogy a felújítás, az esetek többségében kevesebb pénzzel, gyorsabban és kisebb kockázattal megoldható. A kisebb kockázat egyszerűen abban rejlik, hogy a felújított termék elődjét már ismerhették a piacon, és esetleg már kialakult a vevőköre, s így ennek nem a megszerzéséhez, hanem a megtartásához szükséges a korszerűbb változat.

A termékszerkezet-váltásnak az ilyesféle szemlélettel való megközelítésére, ennek hasznosságára az utóbbi időszak egyik legjobb példáját a Magyar Hajó- és Darugyár Kazángyárának programja szolgáltatja. Itt sorra vették, elemezték a lehetőségeket, a piaci igényeket, a befektetést, a várható hasznot — tehát mindazt, amit ilyen esetekben kalkulálni szükséges —, s végül úgy találták, hogy némi külföldi műszaki segítséggel érdemes egy-kétszáz millióért éppen a kazánokat — ezeket az igen régi gyártmányokat — megfiatalítani, gyártásukat korszerűsíteni, és ismét kapcsolatba lépni a régi vevőkörrel, vagy új megrendelőket toborozni.

Ezt az elgondolást persze nem pártolta azonnal mindenki, sem a gyárban, sem a gyáron kívül. Sok jó érv kellett ahhoz, amíg végül is kivitelezésre kerülhetett az elgondolás. Egyébként a jó érvek között, az egyik legjobb éppen az volt, hogy a kazánok a magyar iparnak régi gyártmányai. A magyar kazánok tehát nem számítanak új jövevénynek a világpiacon, csupán egy-másfél évtized múltán most ismét visszatérnek oda. Ehhez a régi piaci kapcsolatok felélesztése is elég, nem kell újakat keresni.

Idehaza — újabb jó érv — számottevő gyártási hagyomány, értékes tervezési, termelési tapasztalat halmozódott fel, s ezt ugyancsak kár lenne veszni hagyni.

Volt viszont egy igen nagy ellenérv a gyár javaslatával szemben, éspedig, hogy a kazánok rendkívül anyagigényesek, s ezért a népgazdaság számára nem a legelőnyösebb termékek. Való igaz, hogy egy-egy kazánhoz — a típustól függően — több száz tonna vas és acél szükséges. Csakhogy — mint ezt a számítások is fényesen igazolták — az új kazánok (a felújított, áttervezett konstrukciók a bennük megtestesülő igen magas színvonalú, összetett élő munka mennyisége miatt a bedolgozott anyag értékének többszörösét érik. Ezek az új kazánok ugyanis automatikus működésűek, magas fokon műszerezettek, technikájukban az elektronika legújabb vívmányait is alkalmazzák. Ezekben a konstrukciókban egy tonna kohászati termékre már több ezer mérnöki óra jut a kazántervezők munkájától a műszer- és automatikaipar teljesítményéig.

Az MHD új kazánja így tulajdonképpen jó példája annak is, hogy esetenként mennyire nem kifizetődő az anyagigényességre való hivatkozással megválni egy-egy jó hírű, hagyományos gyártmánytól, ahelyett, hogy az adott termék fejlesztésével, képessé tennék a gyártmányt saját „súlyának" versenyképes hordozására, tehát, hogy az esetleges anyagigényességet magas értékű élő munkával, szellemi munkával párosítva — a sok és drága anyagot ellensúlyozzák.

Az öreg kazánok megfiatalítása az MHD-nál jól mutatja, hogy valóban érdemes mindenütt alaposan mérlegelni, mikor kifizetődőbb terméket váltani, s mikor hasznosabb a meglevőt felújítani. A termékszerkezet korszerűsítésének programjában józan és célra vezető megoldás. A válogatás, a mérlegelés nélküli kampányszerű váltás — amellett, hogy ehhez nincs elég erő, se pénz — végeredményben csak az írott szót nézve, éppen a program lényegére nem ügyel, hiszen nem a gyártmánylista mindenáron való „átírása", hanem a hatásfok, a versenyképesség növelése a feladat.

Gerencsér Ferenc

Az egyetlen előjogokkal rendelkező osztály

1920-ban illegálisan érkezett Moszkvába Ivari Olbracht cseh író és újságíró, és jegyzetfüzetébe a következőket jegyezte fel a szovjet főváros mindennapi életéről: „A tej Moszkvában hiánycikk. Az állam rendelkezésére álló készletekből az iskolásokat, a betegeket és a kisgyermekes családokat látják el. Senki más nem kaphat tejet."

A Népbiztosok Tanácsa 1918 januárjában dekrétumot adott ki az anya- és csecsemővédelem megszervezéséről. Gyógyintézeteket hoztak létre az anyák és gyermekek ingyenes kezelésére. Emellett 1920-ig az országban több mint ezer bölcsődét és óvodát létesítettek. Természetesen ezeket össze sem lehet hasonlítani a jelenlegiekkel, de a gyermekek itt legalább nevelők és ápolók felügyelete alatt voltak.

Ebben az időszakában a szovjet állam elsősorban a gyermekek élelmezését biztosította. Dekrétum gondoskodott az ingyenes étkeztetésről. A gyermekek 16 éves korig ételcsomagot kaptak. Speciális étkezdéket nyitottak, ahol a gyermekek naponta háromszor meleg ételt kaptak.

Leninnek a gyermekekről való gondoskodásáról több dokumentum is tanúskodik. Ezek egyikében a szovjet állam vezetője hangsúlyozta, hogy a gyermekintézmények részére történő szállítások egyenlő fontossággal bírnak a frontra indított szállításokkal.

Lenin felesége és harcostársa, Nagyezsda Krupszkaja emlékirataiban feljegyezte, hogy a forradalom utáni első években a parasztok és munkások, akik tudták, hogy Lenin is ugyanazon a szerény élelmiszercsomagon él, amelyen mások, sok élelmiszert küldtek Vlagyimir Iljicsnek. Ám Lenin utasítására az élelmiszert átadták a gyermekmenhelyeknek...

A szovjet állam azóta teljes egészében magára vállalta a gyermekek taníttatásának költségeit is. Az állam iskolákat építtetett és pedagógusokat képzett; az egykori kapitalisták sok palotáját, kastélyát is a gyermekek kapták meg — üdülőnek, úttörőháznak.

A Szovjetunióban manapság évente mintegy ötmillió gyermek születik. Valamennyien születésüktől kezdve a család és a társadalom gondoskodását élvezik. Az állam tartja fenn és biztosítja valamennyi gyermek ellátását a szülőotthonokban, gyermekétkezdékben, gyermekorvosi-rendelőintézetekben, klinikákon. 46,5 millió szovjet tanuló részére biztosítja a tanintézményeket. Nyaranta több mint 20 millió gyermek nyaralhat az iskolai és úttörőtáborokban, gyermeküdülőkben. A Szovjetunióban működnek gyermekszínházak zeneiskolák, stadionok és parkok, könyvtárak. A kiadóvállalatok nagy példányszámban adnak ki könyveket a gyermekek részére, olcsó áron. A szovjet állam körültekintően gondoskodik a gyermekekről, a társadalom egyedüli „különleges előjogokkal rendelkező osztályáról". (BUDAPRESS—APN)

Alekszander Reznyikov

A sztyeppek új arca

Mongóliában a Baganuri szénlelőhelyen befejeződtek a földtani kutatások. A kormányközi szerződés alapján itt dolgozó szovjet szakemberek hozzáláttak, hogy összeállítsák a keruleni sztyeppék leggazdagabb szénlelőhelye klaknázásának a tervét.

Rendkívül meggyorsította a geológusok munkáját annak a korszerű lézertechnikának az alkalmazása, amelyet a nagyon mélyen fekvő rétegek pontos felmérésére alkottak.

Baganurban már felépült a lakótelep, most fektetik a vasúti síneket, szerelik a villanytávvezetéket, épül az új város. Az új bányaüzem évente kétmillió tonna szenet ad majd, de kapacitása később elérheti a 6 millió tonnát is. (BUDAPRESS—APN—MONCAME)